

1910 სათეატრო სალიცერ, კვირეული ჟურნალი № 9

1910 წ.

შანი 10 კაპიტიკი

26 თებერვალი

შინარსი: ჩვენზე თუ ვუშველით ჩვენ თავს—მეთაურა; დღე და ღამე, ღექსი ღეტუ მკერულის; შესწავა ტრეგედია, მ. დადგამის; დაჭეს უფალი, ნ. ღორთქიფხადის; ამონავერუნი, თამა ზუსის; რქმხის სოფლაფთახ, ღექსი ფმეკლასის; თუატრის წმინდა მოვალეთახ სოფელში, მერცხლის; * ღექსი, ამერული ქალის; დრამის მოკლე ისტორია, წარუდის; სიკვდილი წაზღოქისის, ზეკს, თარგ. გრ. აბაკელასის; * წაწვეტი-წაწვეტი, გიორგი ფოტხოველის; * გ. შახანტის; მეგრული მსპინძლობა, ვ. ურუშისის; * ღექსი, ო. ი. ტ-ბის; ჩუნი მსახიობი; ქართული თუატრა, Ro-Ben-ის; შეხობელთა სენს; სოთატრა ამებია; უცხოეთის თუატრა, Artemius -ის ღექსი, ი. მკვდილიშეუდის.

რედაქციისაგან დამოუკიდებელ მიზეზთა გამო ამ ნომრისათვის მომზადებული წერილი „ფრიდრის შოპენი“ სურათით—ვერ დაიბეჭდა, შემდეგ ნომერში მოვათავსებთ.

თეატრი და ცხოვრება

სათეატრო-სალიცერ, კვირეული ჟურნალი

ერთის წლით დამატებიანად 5 მ., ნახევარ წლით 3 მ. თითო ნომერი 10 კ. ფულის გადახდა შეიძლება ნაწილ-ნაწილად; ხელის მოწერის დროს 2 მან., დანარჩენიც ორ ნაწილად.

ადრესი: თიფლის, კონტ. გრუზ. დრამ. ო-ვა. რედ. „Театри да Цховреба“ იოს. ზახ. იმედაშვილი.

ნინო შიოს ასული-ღვთათაშვილი

26 თებერვალი

ჩვენვე თუ ვუშვე-ლით ჩვენს საქმეს. დიდი ხანია განქრახის დრო, როდესაც ზეცა მანანით აჯილდოვებდა ადამის ძეთ: ჩვენს დროში ასეთი რამ აღარავის სჯერა...

•სეთი რწმენა მით უმეტეს უარსაყოფელია დღეს, ლითონის ბატონობის ხანაში.

ეს ძვალბილიში უნდა გაითქვიფონ ჩვენი თეატრის მესვეურებმა და გულში ღრმად ჩაიქლიონ სცენის მუშაკებმა, თუ უნდათ მუდამ სხვათა ხელშემყურებელნი არ იყვნენ...

ნურავის ექნება იმედი, რომ ქართული თეატრის მუშაკმა დაუმსახურებლად მიიღოს—ირგოს რამე საზოგადოებისაგან!..

თვითონ მსახიობი ისე უნდა მოეპყრას თავის სამსხვერპლოს, იმ ტაძარს, სადაც მსახურობს, რომ საზოგადოების პატივისცემა, ნდობა და თანაგრძნობა დაიმსახუროს... ერთხელ გვითქვამს და კიდევაც ვიმეორებთ, რომ ქართული სცენა უნდა აშორდეს ქველმოქმედებით საზრდოებს... გასულმა სეზონმა ბევრი მწარე გაკვეთილი მოგვცა. წარსულის ყოველი შეტდობა უნდა გაითვალისწინონ ახალმა გამგეობამა და თვით მსახიობთაც,—თუ დღეის ამის შემდეგ კიდევ ხელი-ხელ ჩაკიდებით იმუშავენ, —რომ შემდეგში თუ იმდენს ვერ შესძლებენ მომავალ მსახიობთა აღსაზრდელად ფული გაიღონ, თვითონ მაინც არ დაიმშენ...

და რომ იმშვიდნიან, ამაში ბრალი თვითონ მსახიობთვე მიუძღვით, სხვას არავის...

არც ერთ საქმეში არ არის ისე ძლიერ შეუწყნარებელი მუქთახორობა, გაურჯელობა, უმეტადინებობა, უსაქმობა, როგორც თეატრის საქმეში... სწორედ თეატრის საქმეში—მსახიობმა ყოველი წუთი გონების განვითარებას, ცოდნის შეძენას უნდა შესწიროს...

ღრამ. საზოგადოების კრებაზე ერთმა სთქვა: ჩვენი თეატრის ფეხზე დაყენებას მსხვერპლი უნდა შევწიროთო და ამ სიტყვებით ნივთიერი მხარე იგულისხმა: ჩვენ ამ სიტყვებს მეორე მხარეს დავუმატებთ: დიად, მსხვერპლი უნდა შევწიროთ, მაგრამ იმდენად ნივთიერი არა, —ერთხელ და სამუდამოდ უნდა დაიგმოს და განიწმინდოს ჩვენს თეატრში დაგუბებული შშორი, გაიწმინდოს იმ ელემენტებისაგან, რომელთაც

ხელოვნების ტაძარი პირად გამოასრენ წყაროდ დაუსახავთ...

ახალმა გამგეობამ ამ თავითვე უნდა გამოიჩინოს მოქალაქეობრივი გამბედაობა, დაადგეს მტკიცე გზას და გვერდი აუქციოს რყევას, შტეჩემობას, ჰო-არაობას და გასწიოს იმ შიზნი-საკენ, რომლისაკენაც საზოგადოდ ხელოვნებისა და კერძოდ ჩვენის თეატრის განხლეობის იდეა მოუწოდებს... დაე, თუნდა ამას მსხვერპლად შესწიროს ზოგიერთ „დედაბოძათა“ ეგოიზმი, პირადი თავმოყვარეობა, კერძო ინტერესი... დიად, ამ გზით თუ ვუშველით ჩვენს საქმეს!..

ღლე და ღამე

ჰო, მიყვარს ღლე, მზის სხივებით გაბარწყინებული, გარს ცხოვრება რომ ბობოქრობს, აღელვებული; ამოძრავებს, ამოქმედებს ყოველს სულიერს: დიდს და მცირეს, კაცს და პირუტყვს, სუსტსა და ძლიერს.

* * *
მაგრამ უფრო მიყვარს ღამე, მშვიდი და წყნარი, ციდან კრძალით რომ დაგვექპერის მთვარე, ნარნარი, და გარეშემო მღუმარება გააფეხვულა, თითქო ქვეყნად თვით სიკვდილი დამკვიდრებული!

* * *
ღლე ეამია სიცხლისა, მარად მღელვარის, უძლურისა ცვალებადის და წარმაჯადის, და ღამე-კი სიკვდილისა, უცვალებელის, საუკუნის, გარდუვალის, ყოვლის მძღვევლის!

* * *
მეც, ცოცხალსა, ცოცხალი მზე თუ კვლავ მაღელვებს, საარსებო ბრძოლისათვის მიწვევს, მაზნევევს, მომაკვდავი, მკვდარ მთვარისა მზერით რომ ვტკებუი, დამშვიდებით ველი იმ წაშს, როს თვით მოგვეკვები!..

ლიქიძე

უმსწყდა ტრაგედია!

(გ. თ. კომისარჟევსკაიას ხსოვნას)

ვაჰქრა სიცოცხლე.

მემოქმედების ცეცხლით აღზნებული, მშვენიერი, მაგრამ კლევიაძებით და ღრმა ექვებით დატანჯული სული უმწოდ დაძრის და ეძებს თავის საყუდელს.

ამოა, ამოა!

ის აღარ არის,—სიკვდილმა შთანთქა, ხელოვნებას ქეშმარიტი ქურუმი გამოჰკლიჯა უმოწყალოდ...

ამბობენ, სიკვდილიც ისევე მშვენიერია, როგორც სიცოცხლეო.

ვინ იცის?!

მაგრამ, არა! მისი სიკვდილი ძნელი იყო, შეუსაბამო, წარმოდგენელი: ყვავილის ჩირქი სდიოდა და კანსა ჰკვლევდა...

შემადრწუნებელი სიკვდილია.

ჩემმა, უსიტყუო მწუხარებამ დაჰკოდა გული. გაშრა ცრემლები.

ის აღარ არის, აღარ არის!...

მოვა სხვა, ახალი მსახიობი, ახალი ნიქი; მაგრამ ის აღარ მოვა; ვაჰქრა, თან ჩაიტანა თავისი მემოქმედება, აღარაფერი დარჩება მისგან, გარდა მოკონებისა, რომელიც დროგამოშვებით გაიფიქვებს ჩვენს შეგზნელ ღამეში...

მსახიობი არ არის მწერალი ან მხატვარი, რომელიცაე ძალუძთ დაუტოვონ შთამომავლობას თავისი ნაწარმოები; მსახიობი არც მექანდაკეა, რომელიც ოსტატური ხელით ჩამოქნის და სულს შთაბერავს მარმარილოს,—მოკვდება იმ ღრმა რწმენით, რომ მან საშვილის-შვილოდ განძი დასტოვა...

აბა, მსახიობი არც ერთს წააგავს, არცა მეორეს და არც მესამეს.

მან შექმნა თავისი და **ბეატრისა**, ამაყი **ნორა**, გულზეიდა **ივდითი**, მაგრამ არაფერი დავგიტოვა აქ, თავისი ქმნილი თანვე ჩაიტანა შავ სამარეში.

მთელი სიცოცხლე მოუსვენრად დაძრწოდა, ახალ გზას ეძიებდა, ჰქმნიდა, ასულდგმულედა თავის გმირებს, იტაცებდა მაყურებელს და ჩვენთვის უცხო, მშვენიერი ხელოვნებისაკენ გვითითებდა იგი.

გრძნობდა კი, რომ ყოველივე ეს მარტოდენ მისით საზრდოობდა, მისით იყო ცოცხალი?!

გრძნობდა კი, რომ მისი სიკვდილი მოკონებათა სამყაროში გადააფრენდა მის მემოქმედებას?!

ოჰ, კარგად გრძნობდა!.. მშვენიერად იცოდა!..

აქ არის მსახიობის ტრაგედია!..

„ჩემს შოწოდებას რომ ვუფიქრდები, ცხოვრება ვერა მაშინებს“,—ავტოგრაფი ვ. თ. კომისარჟევსკაიასი.

ანტონ ჩეხოვი! რა რიგ ეთანხმება მწერლის სიტყვები მსახიობის ცხოვრებას!..

მას წილადა ხვდა მუდმივი ექვი, კლევიაძება, სიხარული და მარცხით გამოწვეული სევდა-კაემანი.

მისი ცხოვრება განუწყვეტელი ტრაგედია იყო, მაგრამ აქ,—სწორედ აქა ჰპოვებდა იგი ბედნიერებას და სიხარულს...

მაშ რისა უნდა ჰმინებოდა მის ფაქიზს, ჩვილს,—მეტად ჩვილს არსებას?

მისი მოწოდება ხომ ცხოვრება იყო,—ცხოვრება, ხელოვნების სხივით გაბრწყინებული?

მაგრამ უეტრად სენმა შეიპყრო, დაამხინჯა, მოჰკლიჯა თავის საყვარელს კერას, გონება გაუცივა, გული შეუხუთა ამ მულამ ცხოველ არსებას!

დალუმა ენა, ფრთა შეეკვეცა მკვირცხლოცნებას, შესწყდა მზურგალე გულის ცემა!

და მსახიობის სათუთი ტრაგედიაც შესწყდა!...

*
*
*

ბაღს ვარდი აქვს, ცას—ვარსკვლავი, მთელ ქვეყანას—გაზაფხული!

მე კი ჰაბუჯ მოტრფიალეს—ტკბილ მტანჯავი სიყვარული.

მე მისი ვარი, იგი ჩემი, არ გვიძს ყოფნა ჩვენ ცალ-ცალად, უმისობა დამაღონებს,

ტკბილს შემასმევს შხამ-სამსალოდ!..

ი. მჭედიაძე

დაჭეხა ყვავილი...

დაქანა ყვავილი. გამზმარიყო მიინც!

ბულბული ზარს იტყოდა, ერთსამოიკვნესედა, ერთს შეკრთებოდა ბალი, ბუჩქის შტო იტირებდა, და მოწყვეტილი ყვავილი დაღბობამდისაც-ი ყველას მიავიწყდებოდა.

ცა ისევ ცვარს დააყრიდა ადგილსა იმას, მზე სხივებით შეებებოდა ბუჩქს—და ბუნება შექმნიდა სხვა ყვავილს, ცოცხალს და ლამაზს.

დაქანა ყვავილი. ჩამოკეცილი ფოთლები კიდევ ავრცელებს სურნელეზას და გულსა ხვდება ისრებდა, ბულბული კვნესის განუწყვეტლოვ, სტიორის ბალი, თრთის მწუხარებით შტო სულთა ბრძოლის მაცურებელი... ბუჩქი ავად არის... მზე გზავნის სხივებს, მაგრამ ვერ აცოცხლებს მიმქნარ ყვავილს, ცვარი ვერ აღბობს, მიწა ვერ ჰკვებავს.

დაქანა ყვავილი. გამზმარიყო მიინც!

გამზმარ-გაცამტვერებულ ყვავილის ძირზე ახალი ცხოვრება გამეფდებოდა.

5. ლორთქიფანიძე

ამონაკენესი

ხუთი გრძობა მაქვს, ყველა თან დამაქვს: ვხედვ თვალით... მითხარით, რისთვის მჭირია?—მუდამ ცრემლები, მუდამ ვტირია!

ვისმენ ყურებით... დამემდღურებით, განა, რო გითხრათ—სჯობს არ შესმოდეს!—უნდა კვნესოდეს საბრალო გული, ამდენ ვაგებით მარად ჩაგრული!

მაქვს ყნოსვის გრძობა... რათ არ იშობა, ოდესაც ვყნოსავ ამდენს სიღამზღეს! საბრალო გული, შეწუხებული ელის სიღამზღეს!

მაქვს გემოვნება... სულ ვნება, ვნება! ვგრძობ სიმწარესა, გულ-მწუხარესა არც ერთხელ სიტკობა, არც ერთხელ სიზობ. მუდამ მას ვჩივი, ამას ვაგვივი!

მეხუთე გრძობა, — გრძობა შეხების... რას შეებების ჩემი არსება, რო მუდამ ვნება არა მოჰქონდეს!.. სჯობს, სულ არ მქონდეს! ბრამასა თვალებით, ყრუსა ყურებით, ყნოსვა შეღაბულს, გემო გიღამძღულს და შეხების გრძობა დაკარგულს—ეგ ხუთი გრძობა

ბა, მითხარით—ნეტარ რათ დამებოდა, რისთვის მჭირია?—ყოველი ჩემთვის ავი-ჭირია!

ყველა ესენი შესწენიან გულს, გრძობათ სალაროს,—რომ ივალალოს?!..

როს შემოცმებებ მე „ვარზალალოს?!..“
თომა პუსა

ჩემენის საფლავთან...

Злой рок! лишитъ меня всего и чести, и свободы!..

A. Полежаевъ

სოფლის მზე ბედით შეძრწუნებული, შავს უფსკრულისკენ მიჰჭრის გონება: იკვნესის გული, ლახვარ-სობლი, მღელვარე სული ზარს ეკონება!.. აზვირთებული გრძობა მკერდს არხევს, მიწყდება ძარღვი მაცოცხლებელი; ჩემს ჩამკვდარს რწმენას მწარედ ღიღადებს, სულთქმის დუღილი ცრემლებით სველი:

„კაცხულ-ღვენილი ადამის შვილი

ბედმა გამპრია... დამგმო სოფელმა,

შევირებული,

ჩირქმაცხებული,

გამწირა სატრფომ, გულის მფლობელი...
ცილ-დაწამბულს,

ტანჯულ-წამბულს

დუშმის არღილი თავს დამხარხარებს,

და დაობლებულს,

სულს გაქსულებულს,

ზრახვა მიტრგუნავს იმედის კარებს!“

ღიღადებს მწარედ სულთქმა მღელვარე,

და სოფლის მწირი,

სვით განაწირი,

რწმენის საფლავთან ესტირი მწუხარე!..

3. ფშაველა

თეატრის წმინდა მოვალეობა სიფელში

ჩუქია გლეხი ვოჟუდმხრავ უჩუკუთო მღვამრეთაშა: მისი უთფნა ასეთა უჩუკუთო და სიმწუხარა არ იქნესოდა, რომ მას ცოტად მაინც ჰქონოდა განუთარეჟილი თაფისი ცხოვრება. თუ დრამა ჩუკუკარდათ, ქართული გლეხი ასევე აღამანის ბეჟურ ხნას მღვამრეთაშა იმეფებოდა, ჯე და კარგი ვერ გაუჩუკავა ერთმანეთსაცან. ზოგერთების ჩუკუკავაშა ვაჩუკუთოში ხომ უერთა სქნა წაადო. მართადაც „სქართიკოდა იუადეია“, მკრამ იუკუტ-

ბი ზღაგუტისას არის: ამიერიერო, აუღუღარა, კაბტეი და სხვანი.

აუბლიუს ტერენციუსი (მეტ სსხლად „აუ-რაკელი“) 185—159 წ. ქ. წ.-დრამატურგ-ეო-მიეო, როგორც გაღმორემო ამბოს, კართოდან (აფორკადნ) იუო მოუკახილი ტრეკუ. ახლგახრდო-ბამიეუ კახად მონას რამიედი სუნტორის ტერენციუს ლუკანისის; უკანასკნელმა გამიბინას დამიანობა, ახლ-გახრდა მონას მისცა აღზრდა-განათლება, ბოლოს განათავსოფელ კიადეც მონიბისკან. ტერენციუსი სუკურელი ზოეტი იუო თავის დროის არისტორა-ტიას და მეგობარი ზოგეორთ ძეაერ რამიელებო-ს, როგორც იუო მაგალითად, უმცროსი სცაბიბინა აფორკელი. ტერენციუსი გარდაიცვალა სპორსიეოში მოკლავრობის დროს. მან დეკავიტოვ კექსი კომე-დაა. მათ შორის: ანდრას, ექუსუს, ფორსიო და სხვანი.

ზღაგუტისისგან იბით განსხვავება, რომ ტერენციუსის სიუჟეტი უფრო ხელოვნურად აქვს შე-მუშავებული, ხსიანთები მოქმედ ზირთა უფრო მკაფიო და გარკვეული და სუიტხოვო ფორმა; სმა-ეოეროდ ზღაგუტისსე გაცილებით ხაგეოდ ძლეორა და ხაგეობ ენა-მხეილი, მის ენაში ისე ცოცხლად არის შესახული გაღმორემული თანმედროეუ მადლ სხოგადობის სლავარეო კილო, რომ ზოგეორთ-ნი მისი მოქმედამდეკენი ამტკიანებენ, ვითომ მისი მთავრელები მადლ სხოგადობის წვერნი შეკ-ლოდენო წერაში. იმას ზიესებს ტატნეობით კიბოხუ-ლობბენ არამც თუ ძეაედ, არამედ სსუფლ-სს-უურობეშიაიც. აგრედვე სშირად იქიდან იღებდენ სკრამტეიო მაგალითებს.

ზღაგუტისის და ტერენციუსის კომედიების შინ-არს შეადგენდა ვიწრო ფარვალა თავსურის ცხოვ-რების, ახლად ამუნებული სხვა და სხვა კომეიური მდგომარეობა-გარემოებანი. მოქმედ ზირებად გამო-დან არა სსოგადო და სსხლემიფიო მიღავწენი, როგორც ძეკლს ბერძნულს კომედიამა, არამედ სხედ უბრლო კერძო ბერნი. ამით არა აქვთ ხსიხიცი კი ბქიბოს არისტოფანს ზოლიტეკურ დაციხვის.

სწორედ ზღაგუტისის და ტერენციუსის კომე-დიები დაელო სიბრკველად შემდეგში ახლს კომე-დაისც; ამით იქიბიეს ძლიან დიდი გუღეის ახლი თეატრის შექმნა-განვითარებაში. მაგრამ ახლვე შემ-დეგ, ჰერეკი მიუიხსიხიბთ მესამე დარს-შესანიშნავი, დრამატურგ რამიელების—სენეკა.

ლუციუს სენეკა—ფილოსოფოსი—დაიბდა დაახლოებით 4 წ. ქ. წ. კორდუბაში—ისპანიაში,

გარდაიცვალა 65 წ. ქ. შემდეგ. რომში შეისწავლა რეტორიკა და ფილოსოფია; იმე. კალიგულას დროს მიიღო სენატორის წოდება. 41 წ. დელოფილის შე-სელისას ხაგეობით იმპერატორმა კლავდიუსმა გა-ხაქევა კუნხელ კორსიკასე, სიადანც დაბრუნეს 8 წ. შემდეგ და დანიშნეს ზრეტორად; ამისთახვე დე-ლოფელმა აგრბინამ დანიშნ თავის შიილის ნერო-ნის აღმზრდელად. ნერონი რომ ტანტხედ ავად 54 წ.; სენეკა კარვს განწეობილებოში იუო მისიან და კეოლას გუღუნასც ახდენდა ახლგახრდა იმპე-რატორსე. ნერონმაც თავის მხრეუ მადლობის ნიშ-ნად სსეა წყალბობათა შირის კონსულობა უბობ (57 წ.). მაგრამ მისიმ მოქმედამდეკეთა გაბქერ-ობამ დაარღვია ის კეოთლი განწეობილება, რომელიც სუეიედს ნერონს და სენეკას შირის. ფილოსოფოსი იძლეუბული გახდა განმორებოდ სსხსელესც და სსხოგადო მიღავწობასც (62 წ.). ბოლოს დაბო-რადეს შეტიქულობაში შინაწილებო და სიკვდილი მიუსჯეს. თეითინვე გაიხსნა მკლავი (მარღვი გაიჭრა, რომ სისხლისგან დაცილიეო) და ისე მოკვდა ცხელ ვნაში.

ციცერონის შემდეგ რამიეკლთა ფილოსოფოსეებში შესანიშნავი ფილოსოფოსად ითვლება სენეკა. ამის გარდა იგი იუო მრავალ-ფერობანი შწერალი. მრავ-ალი ნაწერი აქვს; როგორც ფილოსოფოსთ თე-მესხედ, აგრედვე ფიზიკურს და სბუნებისმეტყვე-ლო სცენესხე.

მან დასწერა სკტირა—„აბოკოლოცინტობისა“ (ე. ი. „ზოგრად გააქციევა“—წინადადეგ „აბო-თეობისა“, ე. ი. დმეორად გააქციევის). ეს იუო მწარე დაცინვა გარდაცვლილ იმპერატორ კლავდიუსის.

სენეკა ამის გარდა იუო ზოეტი-დრამატურგი. კეზიგამების გარდა, მის აუთუფიუნთ ასი ტრეგე-დაის, —ერთად ერთი რომაული ტრეგედიები, რომელ-თაც ჩვენს დრომდის მოუწევიბთ. აა მათი სხვლებო: ფედრა, ტროადა, მედეა, აგამემონი და სხვანი.

როგორც ვხედვთ, თეით სთაურები ტრეგე-დიების გვანსებენ, რომ შინასნი ალეუელა ბერ-ძენთა ისტორიადან. ასევე ითქმის ფორმის შესხე-ბაც; თუმცე ტეობა, სენეკა ცდილობდა ფორმით უმჯობესი ტრეგედიები ქვერას, ვიდრე ბერძნული იუო.

სენეკას ტრეგედიებმც დიდი გუღეის იქიბიეს შემდეგში, მეტადრე ფრანგულ ცრუკლასიკურ მიზნ-თულებების შექმნის დროს. **ნარკილი**

Настоящая пьеса, подь заглавиёмъ „Смерть Наполеона“, переводъ Гр. Абакелія, разрышена Намѣстникомъ ЕГО ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА на Кавказѣ, для представления на сценахъ края (отзываетъ Канцелярія за № 4579,—1910 20 февраля 1910 года, Гор. Тифлисъ.

И. д. Предсѣдателя Комитета В. Колобовъ.
Секретарь Гусевъ.

სიკვდილი ნაპოლეონისა

პიესა I მოქ. ნ. ლუხმანოვისა, თარ. გრ. აბაკელიასი.

მ ო ქ მ ე დ ნ ი:

ნაპოლეონი.

ლაზ კახასი, ნაპოლეონის უკანასკნელი მდივანი.

მარშანი, კამერდინერი.

ანტომარტი, ექიმი ფრანგი.

გუდსონ-ლოუ, ინგლისელი, წმ. ელენეს კომენდანტი.

ჯარის კაცი, ფრანგი.

ქ-ნი ბერტრანი.

ნაპოლეონის ოთახი ლონდონუგაში. სიღრმეში სახვედრო რკინის საწოლი, ზედ გლია ნაპოლეონის ლურჯი მოსახამი; მარჯვნივ ბუნწარში ცეცხლი ღვივს; ბუნწარის ზევით ოქროს ჩარჩოვებში კიდია ორი პორტრეტი: მარიამ ლუხმანის და რომის მეფისა. ბუნწარზე საათი და რომის მეფის ბიუსტი. კედელზე კიდია დიდი ვერცხლის საათი. იმავ გვერდზე სავარძელი და მაგიდა, ზედ წიგნები. მარცხნივ კედელზე ვერძობის რუკა, შუაში პატარა რგვალი მაგიდა. კედელთან, სადაც რუკა კიდია, „კუშეტა“ მის გვერდით მაგიდა წიგნებით, სამწერლო იარაღებით და ქაღალდებით. ორი ლამაზი: მალაი, მწვენი აბაჯურით. ორი კარები, ერთი შემოსავალი დერეფანში, სადაც დარაჯობს ჯარის კაცი, მეორე ოთახში შემოსასვლელი. ორი ფანჯარა, საიდანაც მოჩანს ზღვა.

I

ნაპოლეონი, ლაზ კახას, მარშანი

ნაპოლეონი (ზის მაკადასთან) ლაზ კახას, რასა მალავთ?

ლაზ-კახ. არაფერს, ხელმწიფევ!

ნაპ. ლაზ კახას... ამხანაგო... ტყუილი არ იცით... მომეცით წიგნი! ზურგს უკან რად მალავთ?

ლ.-კახ ხელმწიფეო... გვევდრებით, ამ ქუქიან თხზულებას ხელს ნუ მოჰკიდებთ!

ნაპ. (ხელს გაუშვებს) საფრანგეთიდანა, რქიდან ყველაფერი სასიამოვნოა... თითქმის მწუხარებაც... (გამოთარძეებს) აპ... მალინი, ჩემი დაუძინებელი მტერი—რადგან ელჩად არ დავნიშნე!—ვინ იცის, რეებს არ დასწერდა ჩემზე? შეგიძლიათ გამომართვათ,—ცოცა დრო დამრჩა სასიცოცხლოდ, შეუძლებელია წვრიმალბებს ყურადღება მივაქციო. წიგნაკი საფრანგეთიდან იყო, ფრანგის დაწერილი. იმიტომ მოვაგულე ხელი.

მარშანი თქვენო დიდებულებავ, თავს ხომ ცუდით არ გრძობთ? დავუძახოთ ექიმს?

ნაპ. თითონ მოვა. მარშან, მომიტა ყავა. (დაფუქრდება)

მარ. თქვენო დიდებულებავ, ყავა მზად გახლავთ. გუბერნატორი გუდსონ იყო და თქვენი ამბავი იკითხა...

ნაპ. ჩემი დარაჯი. ოპ, როგორ აჩქარებს ჩემს სიკვდილს!

ლ.-კახ ხელმწიფეო, რა საჭიროა ასეთი სევდიანი ფიქრები? (ნაბოლქონი უნისავს ყავას და მსწრაფლ თავს მანებებს)

მარ. თქვენო დიდებულებავ, ყავა ცუდია?

ნაპ. არ ვიცი. რაღაც სუნის სდის, ნამდვილი არ უნდა იყოს... კორვიზარი მირჩედა, ყალბი არა მივიღო-რა! მარშან, ფინჯანი ბუნებითი ყავა, ძალას შემმატებდა... იყიდე ნამდვილი... „მარტინელი“! თითონ მოამზადე..

მარ. (მოგრძალებით) ხელმწიფეო... ფული აღარ გვაქვს.

ლ.-კახ (ხელში მისწვდება) სიცრუეა, რას ამბობ?

ნაპ. ნუ მალავთ, მართალს ამბობს. (მარშანს) წაიღეთ, ერთი ვერცხლის ტასტი, გაყიდეთ!... მხოლოდ ოქროს არწივი მოხსენი.

II

ივანივე, ქალბ-ნი ბერტრანი

ბერტრანი (მოვა ნაბოლქონთან, დაიხოქებს და ხელსუფ გამოხრება) კარგად გეძინათ ხელმწიფეო, სიტენ არ გაწუხებდათ? გუშინ ისეთი დახურული პაერი იყო.

ნაპ. (ამხვებ ხელს უსვამს) ჩემო ძვირფასო ბერტრან, ვიცი ჩემზე ზრუნავ! ბავშვები რას შერბებიან? (ბერტრანი ფეხით მიუჯდება)

ბერ. ბავშვები — ყველგან ბავშვებია! არ ვიცი ისეთი ადგილი, ისეთი ჰავა, ისეთი მღვებარეობა, სადაც ისანი მზიარული და ბედნიერი არ იყვენ.

ნაპ. როგორ არის პაწაწინა ფრანგი, გუდსონ ლოუს ნება-დაურთველად კუნძულზე რომ იშვა!

ბერ. ჩემი პაწაწინა ნაპოლეონი? ცოცხალია, ჯანმრთელი, სწავლობს სახელს თვისი დიდებული მფარველისას და დასაწყისს „ნა“-ს ლაპარაკობს კიდევ.

ნაპ. სანამ შეისწავლიდეს „პო“-„ლე“-„ო“-„ის თქმას, ცოცხალი აღარ ვიქნები, ჩემო საბრალო ბერტრან!

ბერ. ხელმოწიფეო, ნუ ამბობ ასეთს საშინელს სიტყვებს! ნება მოგვეცი, ჩვენ, ვინც თქვენ გახვევიათ, გვიყვარდეთ, გვილიდეთ, გართობდეთ, დევ, განულოს ხანმა და ტყილად გინანიანოს, სანამ არ მოვა უქანასკნელი წამი... (დაუკეპა მუხლებზე და წინადად იტყვის) წამი განთავისუფლებსა.

ნაპ. ესე იგი სიკვდილისა!

ბერ. კიდევ ხელმოწიფეო! ვერც ტყვიებმა, ვერც ეგვიპტის სიციხე-პაპანაქებამ ვერც თოვლიან რუსეთმა ვერ დაგძლია და სიკვდილი არ გეწვია... ნუ თუ შეგზვდება იგი აქა, ჩვენს მყუდრო ბინაზე, ოქვენს ერთგულსა და სანდო მეგობართ შორის? არა, ხელმოწიფეო, მე სულ სხვა განთავისუფლებას მოველი, მოველი სასწაულს.

ნაპ. სასწაულს! ღიახ, სასწაულს მეც მოველი... თითქოს სიზმარი... მე მოველი, საშინელი ტალღები, რომელიც გარს გვარტყია, გაირღვევიან, როგორც მეწამული ზღვა ებრაელების ლტოლვის დროს და, გუდსონ ლოუს შეუქმნველად, მივალწევთ იქ, სადაც აუგე მიგველიან. მე მგჩვენება... კუნძულზე გამოჩნდება ჰაერში მცურავი ნავი, და გაფრინდებით საყვარელ სამშობლოსაკენ... მე მოველი, წმ. ელენეს კლდეები გაირღვევიან, იქიდან გამოვა რაში. ზურგს მოვევლები და უწებლად მიმაქროლებს ძვირფასს საფრანგეთს! სიზმრები! სიზმრები!..

ბერ. არა, არა! ჩვენ ჩავსდებით გემში და უკან გამოგყვებით, ხელმოწიფეო!

ნაპ. მაგრე, ჩემო კარგო, კეთილო ბერტრან, თქვენ ყოველთვის მამზიარულვებთ, იმედს მინერგავთ გულში! ღენერალი ბერტრან! ახლა სად არის?

ბერ. ჩემი ქმარი თქვენს ცხენს უფლის, ხელმოწიფეო! ასე ამბობს, თქვენ დიდხანს არ გიშვავებიათ და ცხენიც დაოჩნდებო! (კულასეში მთავისს ეყარაღა)

გუდსონის ხმა: ფრენა დოგ!

ჯარის კაცის ხმა თვითონ. შენა ხარ ინგლისის ძალი!

ნაპ. გუდსონ ლოუს და ჩემი ძველი გვარდიელი სანტინი ჩხუბობს. (შარშან კარკუთას გაჩნდება)

გუდ. (კულასეში) უნდა შევიდეთ...

მთორე ხმა ... არ შეიძლება!

ნაპ. (შარშანს დადღადა კალათია) შემოუწიე! (ბერტრანს) ძვირფისო ბერტრან, წადი ბაღში, ცოტა ხნის შემდეგ შეგიძლია მოხვიდე. (ბერტრანი ნაპოლეონის ხელზე ჰკაცნის)

ბერ. ხომ დამშვიდებული იქნებით?

ნაპ. ვეცდები, წადი, ჩემო ბავშო.

III

იაკობ, გუდსონ ლოუს

ნაპ. (ხელის ნაწილთ კარკუთა გაჩერებს გუდსონს) კარებში გაჩერდით, აქ მხოლოდ მეგობრებს შეუძლიათ შემოსვლა! რა გნებაეთ?

გუდ. ღენერალო ბონაპარტეც...

ნაპ. მე ღენერალო ბონაპარტე ვარ მხოლოდ ჩემი გულადი საფრანგეთის ჯარებისათვის. თქვენთვის და მთელი ქვეყნისათვის-კი მე ვარ იმპერატორი ნაპოლეონი. რა გნებაეთ?

გუდ. მე მივიღე ბრძანება...

ნაპ. ისინი, ვინც თქვენ ბრძანება მოგცათ, გაქრებიან ადამიანთა ხსოვნაში და ნაპოლეონის სახელი-კი, სანამ ვარსკვლავნი ზეცაში ბრწყინავენ, კაცთა გულის სიღრმიდან არ ამოიფხვრება! რა გნებაეთ, მოკლედ! ავად ვარ!

გუდ. ვთხოვლობ, თქვენი გვარდიელი კარლ სანტინი დაითხოვოთ...

ნაპ. რა დააშავა?

გუდ. ინგლისელმა ჯარის კაცმა ბაღში ხე მოსჭრა და სანტინმა ამისათვის სილა გაართვა.

ლაზ-კაზ. მაშ რად სჭრიდა ხეს, აქ ისედაც ცოტა ჩრდილია.

ნაპ. ჩემო საბრალო ლაზ კაზას, თქვენი-
დევ ეკითხებით რისთვის? იმიტომ, რომ იმ ხის ძირ-
ში ჯოჯოხეთურ სიციხისაგან მოქანცული იმპე-
რატორი ნაპოლეონი ისვენებდა.

გუდ. ეგ არ ვიცოდი...

ნაპ. არ იცოდით? თქვენ? განა ათასჯერ
მეტად არ გინახებოდა იქა! ის ხე სამშობლო
საფრანგეთის კოპიტის ხეს მაგონებდა!! (გუდ-
სთან უნდა რაღაც სთქვას, ნაპოლეონი სწელით
შეაჩერებს) ემარა! რას უბირობთ სანტინს?

გუდ. საფრანგეთში ვაგზავნიან.

ნაპ. საფრანგეთში? თუ ავრება, დიდს
სიამოვნებით მოგცემთ, მაგრამ სანამ გავმგზავ-
რებოდეს, უნდა ვნახო.

გუდ. ეგ შეუძლებელია.

ნაპ. შეუძლებელია? (გუდზე ხელს წაყოფის)
შეუძლებელია?! ახლავ აქედან გაეთრიეთ!
(ძლიერა ბნება მოყოფას)

IV

ივანიაე, გარდა გუდსონისა, და ექიმი

ლაზ-კაზ. ექიმო! ექიმო, ჩქარა, იმპერა-
ტორს გული შეეწუხდა.

ანტომარკი. (მოვარდება ნაპოლეონთან) ხელ-
მწიფეო! ხელმწიფეო! (მსწრაფად ჰატარა ჰაქა-
ში „კაზლეუს“ ჩასსამს და ნაპოლეონს ტუქუთან
მოუტანს)

ნაპ. ანტომარკი, გმადლობთ, მალე ყველას
გაგანთავისუფლებთ შეწუხებისაგან.

ანტ. კარგი ამბავი მოგიტანეთ, გამხნე-
დით ხელმწიფეო, ჯერ კიდევ დიდებული დღე-
ები მოგელით.. თუ...

ნაპ. თუ?

ანტ. (ჩუმად) თუ კვლავ საფრანგეთის ჰაე-
რით სუნთქვას ეღირსეთ!

ნაპ. ოჰ, ანტომარკი, რა ბედნიერება!

ანტ. ხელმწიფეო, უბრძანეთ შემოღებულ
დარაჯი—ინგლისელი ჯარის კაცი.

ნაპ. ინგლისელი ჯარის კაცი?

ლაზ-კაზ. ხელმწიფეო, დაუჯერეთ ექიმს.
მე არაფერი ვიცი, მაგრამ ვგრძნობ-კი, რალაც
კარგი რამ უნდა იყოს.

ნაპ. მარშან, უბრძანე, მოვიდეს!

მარ. (კარებს შეაკვს) იმპერატორი თხოუ-
ლობს ინგლისელ დარაჯს.. (ხმება კულისებში,
რომლებიც ნაპოლეონის ბრძანებს იმეორებენ: „ინგლ-
ისელა... ინგლისელი.. ინგლისელი..“)

V

ივანიაე, ინგლისელი დარაჯი

(დადი ზაუხას შემდეგ შემოდის თოფით და
ნაპოლეონის წინაშე გაჩერდება. ეველანი მას მისწე-
რუბთან)

ნაპ. რას იტყვი?

ჯარის კაცი (გადასდგამს საბაჯს წინ) ტულო-
ნი და თავისუფლება!

ნაპ. ოჰ, ღმერთო! რა სთქვი?

ჯ.-კაცი ჩემი დედა ინგლისელი აყო, მამა
ფრანგი, ჩემი სამშობლოა საფრანგეთი და ჩემი
ერთადერთი იმპერატორი—ნაპოლეონი.

ნაპ. გმადლობ, გმადლობ... გმადლობ! ასეთი
სიტყვების ვაგონება სასიამოვნოა.

ლაზ-კაზ. ფრანგო, მომეცით თქვენი ხელი!

ნაპ. აქ როგორ მოხვედო?

ჯ.-კაცი მე ვიბრძოდი ჩემის იმპერატორის
დროშის ქვეშ! როდესაც თქვენ შეგვიპყრესთ და
აქეთივე გემით წამოგიყვანა დაგიბირეს, მოვ-
ხერხე და იმ გემზე მებღაურად მიმიდეს, ინ-

ვლ. ალ.-მესხიშვილი ჰუმდეტის როლში

გლისური სამშობლო ენასავით ვიცი. თქვენი მტარავალი ადვილად მოსტყუებდნ დაახლო მე ვარ დარაჯი ჩემი იმპერატორისა!..

ნაპ. რად ცდილობდი ამას? რა გინდა ამითი სიტყვა?

ჯ.-კაცი ხელმწიფეო, კუნძულზე სეირნობის დროს არ შეგიძინევით ჰორიზონტზე გემის სილუეტი. მისი იალქნები შორიდან უზარმაზარ ფრინველის გაშლილ ფრთებად არ გჩვენებიათ, რომელიც მზად არის ვასავრუნად.

ნაპ. როგორ არა, ყოველ დღე ვხედავ! მაოცებს!.. ადვილიდან რატომ არ იძვრის! ვის ელოდება?

ჯ.-კაცი თქვენ, ხელმწიფეო!

ნაპ. მე? მე? (შეწუხდ) მაგრამ.. სადა-მაქვს ფრთები? როგორ გადავფრინდებ?

ჯ.-კაცი კუნძულის დასავლეთით დამალულია ნავი! ნუ თუ სეირნობის დროს არ შეგიძინევით, ხელმწიფეო, რაედენიმე კაცი, რომელთაც უღარდებოდა სძინავთ?

ნაპ. ჰო, მეთევზენი.. მეთევზენი!

ჯ.-კაცი თქვენი ერთგულნი! ჩასხდებით იმ ნავში.. საათის განმავლობაში გემთან მისტურავთ!!

ნაპ. მაგრამ ყოველ სეირნობის დროს თან დამდევს ინგლისელი დარაჯი.

ჯ.-კაცი ახლა ეს დარაჯი მე ვიქნები..

ლაზ-კაზ. თქვენო დიდებულება, გესმით?

მარ. ოჰ, ღმერთო! საფრანგეთს შეუძლია თავისი იმპერატორი კვლავ იხილოს.

ანტო. ხელმწიფეო, გამხნველით! თამამად შეხედეთ მომავალს; ის თქვენ ბერს დიდებულ წუთებს გიმზადებთ.

ნაპ. როდის შეგიძლია ჩაესხედეთ ნავში?

ჯ.-კაცი როდესაც თქვენი დიდებულება ბრძანებს: მე ასე მნებავს!

ნაპ. (წამოგება, მას ესმარება) ეს სიზმარი არ არის?... ნუ თუ კვლავ ვიხილავ საფრანგეთს? ჩემს შვილს.. ჩემს ძველ გვარდას? ჩემს ღმერთს? ოჰ, ვგრძნობ: შესდგამ თუ არა ფეხს საფრანგეთში, ჩემი სახელი, როგორც სამხედრო ძახილი, მოედება თელს საფრანგეთს, და ყველას ფეხზე წამოაყენებს. კვლავ გაუძღვები ჩემს ჯარებს დიდებისაკენ, სახელისაკენ.

ლაზ-კაზ. ხელმწიფეო! როგორი ცეცხლი ღვივის თქვენს თვალებში! როგორი ძალა გამოიხატება თქვენს ხმაში.

ანტ. ხელმწიფეო, ის რწმენა, რომ კვლავ იხსილებთ საფრანგეთს, თქვენ გამხნვებთ.

ჯ.-კაცი თქვენო დიდებულება, დანიშნეთ დღე და საათი, მე იმით შევატყობინებ!

ნაპ. ამაღამ!.. ამაღამ! აღარ შემიძლიან მოცდა! საფრანგეთისაკენ... ჩემ საყვარელ საფრანგეთისაკენ!.. წინ.. წინ! (გული უწუხდება) ჰაერზე... (მაიყვანენ ფანჯარას წინ. კუჭეტაზე ჩამოწევა... ეხედება ფანჯარაში... ექიმა სუსხოსუსს ასუსიანებს. დიდი ხნის ზაუსა) ვეღარ... ვიხილავ... ჩემ საფრანგეთს! თავდება... თავდება ყოველივე... ჯარის კაცო, აქ მო ჩემთან... (ხელს გაუწვდას) მოიტა ხელი, გმადლობ! წადი... შევატყობინე... გემი დაბრუნდეს უჩემოდ, უჩემოდ!

ჯ.-კაცი ხელმწიფეო..

ნაპ. უჩემოდ! ჩემი სიცოცხლის წამები დათვლილია!

ანტ. ოჰ, აბა ხელმწიფეო... თქვენ კიდევ ნახავთ საფრანგეთს! (შემოდას ქაღ. ბურტანია) თქვენი ავადმყოფობა...

VI

აგაფი, ბერტრანი

ნაპ. სასიკვდილოა... წადი... წადი, ჩემო ერთგულო... აცნობე: იმპერატორი რჩება ტირიფებს ქვეშ... ტირიფებს ქვეშ... ინგლისელების ტყვეობაში სულს ვლევ!

ჯ.-კაცი ხელმწიფეო! (თვალ-ცრემლიანია მადლს)

ბერ. ჩემო ღმერთო!

ნაპ. კიდევ მოხვედი, ჩემო კარგო?! ხედავ... ხედავ... ჩემს საფრანგეთს... ვეღარ! ვეღარ ვიხილავ... ოჰ, ჩემო შვილო, რომის მეფე... ჩემო პაწა არწივო! იცი მე ვგრძნობ.. თან და თან ვმზატდები... თითქოს, თითქოს სიმძიმე მშორდება სხეულისაკენ!

ბერ. არა, არა... ხელმწიფეო... ჩვენ კიდევ ვნახავთ საფრანგეთს.. ხედავ, იალქნები აშეზულია... წადიდეთ.. იმპერია მიკვლოდება.

ლაზ-კაზ. შენზე მლოცავი ხალხი მიგეღის!

ანტ. ვე დროებითი სისუსტეა... იმპერატორი ნაპოლეონი კიდევ მიაფრენს მტერზე თავის არწივებს!

ნაპ. (თათქოს მართლაც ძაღს გრძნობს) როგორ, მაშ... მე... მე... კიდევ შემიძლიან? (ად-

გებს, როგორც კარგად შეოფი) მაშ შევეჩხადნეთ ჩქარა ლაზ კახას... რუსტან, ცხენი! ჩემი ძველი გვარია!. პირდაპირ იერიშით... აღმართით დროშა... ლეფვერ... უდინო, ნი... იენა, აუსტერლიც, ვატერლოო (აბრეშის დაქმნის. ლაზ კახას, მარშანი და ასრთმარეკი წააგებენ ხელს და დასვენებენ "კუშუტკასზე")

ანტ. მოწყალეო ღმერთო... გათავდა... გათავდა... საფრანგეთის მზე ჩაესვენა! (ქვითა-ნეს... მუხსზე დაწოქილი "კუშუტკის" წინ)

ველია როგორ? **ლაზ-კაზ.** ჩემო იმპერატორო! ჩემო მფარველო! (ქვითაინეს)

ბერტ. მოკვდა... მოკვდა... ჩანთქა უფს-კრულში დიდება საფრანგეთისა... (მიადის ქუითაინით შუა მკვადანთან, დაქემს სავარძელზე)

მარ. (მხურავს დადს შუს ზღუდს, დაქემს მუხლებზე, ხელის გულზე უსწორებს... აკონებს და უსიტეოდ ქვითაინეს. დიდი ზაუხს. ლაზ-კახას ადგება ნელა და მიადის გადებს კარებს.)

ლაზ-კაზ. (ხმა-მადლს ტირიდას სხით) იმე... რა... ტარი... მიი... ცვალი!! (კულდისიდან რამდენჯერმე განამორებენ ამსუე. ლაზ-კახას ამოადებს ხმას... იმპერატორის თავთან დადგება დარაჯად. მოსამის ბარანანის ხმა სმეკრ ზაუხებით. ზირეული ბარანანის შემდეგ შეოფა ანკლასიელი ჯარის კაცი და კაბიტანი დარაჯად დგება. მერე სმეკლავარო მარში. ფარდას დაშეებს დროს შემდეგ იშრათ: შუა მკვადზე ბერტრანი ხრელებზე თავდასუბულია და ნელა სტრის. ასრთმარეკი და მარშანი იქით-ქედ კუშუტკასზე დამსობლია. კუშუტკა ფეხით მპურებადასაკენ დგას. ლაზ-კახასი ხმალი ამოდებული უძრავად დგას ნაზოლეონის თავთან. მუსიკა გაშუდებით უგრავს) **გრ. აბაკელია.**

ფ ა რ დ ა ხელ ნელა დაქემებს.

ცოცხალი სურათი: მუსიკა განგრომოს. ფარდას ახდას დროს — ნაზოლეონი დგას თავისეული ნიხით მადლობზე, დანარჩენი უძრავად თავ-თავიანთ ადგილებზე.

ი მ ე დ ი

წარსული წლების მწარე ცხოვრებაში წინ ამისას მუდრო დიდად, თუმცა მცირე ხნით, მანც-კი შეებით მხურეკულად გულს მუხუტებს!..

მწამს ჩემს ქვეყანას მოყოფიება შეგებ, საამე და ხეტარება; დღეს რომ კემანს დაუძლევა, კვლავ ძალს მოაკრეფს, ზე წამოადგება!...

დ. გაბრუაშვილი

ნაწყობ-ნაწყობი

... მხოლოდ წარღვნა!

სწრაფად მიჰკრიან სიცოცხლის დღენი... ჩქარობს ღამით მიეცეს ყრუ დაღიწყებას დღისით ნაშობი შფოთი, ვარაში!.. სიბინძურება, საზიზღრობას, უნამუსობას ზედ აფარებენ შავსა ზეწარას!... ცდილობენ სწრაფად ბოროტების წაშლიონ კვალი. რათა მით სძებნონ სანეტარო თვის მომავალი!.. მაგრამ მოკლეა შვიი ზეწარი: კვალს არსად უჩანს თვისი საზღარი და დღისსინათლე აყროლებულ რუსს, ცხოვრებისა დამკაჭებულს შავ სენით მოდებულს ტბიდან მომავალსა, კვლავ გვიჩვენებს... მარად ეჭოთქოთებთ... მოწამოლული სულით, სხეულით, შიგ ვეშვებით და ერთმანეთს წუმპეში ვაბრბობთ!.. ურცხვად ვაბრბობთ, ხარხარი ჩვენი, სხვისა დაღუბვის დროს გამოწვეული, ზეკასა სწვდება!.. ხარბად დევტაკე-ბივართ ურთიერთსა... აღარ ვინდობთ კაცნი კაცთა, ვართმევთ ერთმანეთს მიწას, წყალსა, ოქროს, ვერცხლს, თვალმარაგალიტსა—სულსა და გულსა... ნამუსით ვეპტობთ ჩარჩებივით; ენას, ერს, რწმენას, ლტოლვას ფულეზზე ვცვლით, და ასე ვკარგავთ კაცად კაცობას, გათასირებულ-მოწამოლული განცხრობისათვის..

ხანდისხან თუ უკუ-მიხედვით, განვლილ ცხოვრებას დაფუკვირდებით, შიში გვიტაცებს, სინიღისი გაველევიძება და... ვითარც გიფი, ისე წუმპეში ვეურყულადღებთ!... ანკარა ნაკადულეები ჩუჩნებით ჩამობრბიან თვალუწვდენტბაში, ხრიალ-ჩხრილილი შიგ ეშვებიან, სამეკრო-სასიცოცხლოდ ურთიერთს ებრძვიან და... ინთქმებიან ურთიერთში შეერთებულნი... ტბაკი ბინძური, ამყაყებელი სწამოლავს ჰაერსა!..

ძალია არ შესწევთ ნაკადულითა!... ძალია არ შესწევთ გადაახუნ მკვდარი ტბა!.. რაღა ააშრობს შმობროდებულსა თვალუწვდენტბასა!.. ვინ შესცვლის ცხოვრებასა, ვინ განაახლებს ამ ჰაერსა?!

ნუ თმ მხოლოდ მსფლიო წარღვნა!!!

გიორგი ფოცხოველი

ვუძღვნა მ-ს და ვ-ს

უკუღმობით დრომან ვაგრტუორცნათ შორსა და გამოავალოთ შშობელ მხარესა,— ვითარ ბულბული ვარდას მოსწყვიტონ, სიყრმით შეჩვეულ არე-მარესა!

მეგრამ ჩვენ მაინც არ დაგივიწყებთ, სულით ჩვენთან ხართ, სევდით მწუხარე, ვით ბნელ ღამეში გზისა მწვევები შუტ-მოელღვარე და ბადრი მთვარე!...

გ. შიხიანცი

მეგრელის მასბინძოლობა

(მეტარა სტეჩა)

გურული ღამის გასათევად კარზე მიადგა მეგრელს,

— ეი, მასბინძელო! არაინ ხართ სახლში? ძახილზე პატარა მეგრელის ძღაბო გამოვიდა...

— მუთრ პატენის?!

— გამარჯობა ბიძი! მამაშენი სახლშია?

— ვარი პატენის!

— მამაშენი თუ არაა—დედაშენს უთხარი, პროკოფიე კვანჭანტირაძე არის და, თუ შეიძლება, ამაღამ შენ კონახში გამითიე და უთენია აღარ შეგაწუხებ-თქვა.

პატარა ქალი თავის ქნვეით შევიდა სახლში, იმწამსვე გამობრუნდა და დარცხენილიმა გად-მოსძახა ნახევიარ გაღებულ კარებიდან:

— ვარიას გიწუმ პატენის!

— დედავ, წახედი, ვარიას თუ შემიწვამთ, მავას რაღა ჯობია, — და მიადგა ოდას...

— ვარიას გიწუმ პატენი, ვარიას,—გამოს-ძახა პატარა ქალმა და მიიხურა კარები..

ამ ოჯახ-დაქტელუმა, ვარიას გიწვამო და ზე ცხვირზე არ მელიქა კარი! ჭირმა შენც წავიღოს და შენი შემწვარი ვარიეც...

ვ. ურუშაძე

პოი, ჩანგურო, ნეტავი ოდეს ხმა მხიარული შენგნით მსმუნოდეს!

ნ. ბარათაშვილი

ჩამოვკარ ჩანგურს... ათროლდა სიმი, სამგლოვიარო გაისმა პანგი. ოპ, ტურფავ! სწორედ შენმა ცრემლებმა მოაჯადოვეს ეს ჩემი ჩანგი.

ახლა სადა ხარ, რომელსა მხარეს, ნუგეშ რად არ მცემ ტანჯულს, მწუხარეს, და, ნუ თუ მართლა სიცოცხლითვე მკვდარს, მარტოდ მისტუმრებ შეგ-ბნელ სამარეს?..

ვრცელი უდაბნო... ცრემლის ხეობა... ეღგევიარ, მიკენის ობოლი სული, გულს კაეშანმა დაისადგურა, ჩანგიც ქეთინებს აცრემლებული.

ხარობს ბუნება, ვალადებული, ცის კაბადონზე მთვარე კაშკაშებს, ვარსკვლავთა ხომლი ნელად ციმციმებს, მე-კი წყვილიდი მიშურავს თვალებს.

მარტოდ-მარტო ვარ, შენზე მლოცველი, ჩემ წინ განრთხულია შევი სამარე, და მოკლულ გულის მწარე ჩივილსა კენესით ბანს აძლევს სამშობლო მხარე!

ტ. ი. ტ ბ—ძე

ჩვენი მსახიობნი

ინოო შიოს ასული დავითაშვილი, ქართული სცენის ნიჟერი მსახიობი ქალი, პირველად თბილისის სცენაზე გამოვიდა ამ შეიღირვა წლის წინად, ვ. გუნიათ თაოსნობით გამართულ გამოსაცდელ წარმოდგენაში და მთელი სეზონი ბეჯითად მუშაობდა ჩვენის მგონის აკაკის რეჟისორობით. შემდეგ ქუთაისის დასში გადავიდა, სადაც მუცადინებოდა ვლ. ალექსი-მესხიშვილის ხელმძღვანელობით და სამუდამოდ იქვე დარჩა.

მისი როლებია როზა ბერნდტი, მერცია, პატარა-კახი, მონნა-ფანნა, გაიანე, ქეთევან წამებული, პოლია (ცხოვრების გარეშე) და მრ. სხ. ნ. დ. შარშან მთელის წლით მოსკოვში იყო იქაურ სასცენო ხელოვნების გასაცნობად. ნ. დ. ახალგაზრდაა და შრომის მოყვარული.

1885 წ.

ვიქტორ მერაბის ძე გამყრელიძე
25 წლას სსსენიო მოღვაწეობის გამა

1910 წ.

ვიქტორ მერაბის ძე გამყრელიძე (25 წ. სსსენიო მოღვაწეობის გამა). დაიბადა სოფ. აჭურ-ში, თელავის მაზრაში, ანერას 9, 1866 წ. შემდეგ აღსწერას ოჯახში. 1877 წ. დედამ ორბეძემ — ვიქტორი და დათაო (დ. აჭურელი, ცნობილი ვაჟი) თბილისში ჩამოიყვანა და ინტენდანტის ოჯახში მიაბარა, რთა კონსერვატორის მოქმედებისთ. გამოცდას დროს ფრანგულში ჩაიჭრა და ძალა-უწყობრად თბილისის სოსიტატო ინსტიტუტთან არსებულ სმძქალაქო სსსწავლებლაში შევიდა. კურსის კვათავების შემდეგ 1881 წ. სუჟეკოსოდ დააჭარა ექსამენი სოსიტატო ინსტიტუტში, და ჩარაიგეს ზნსისიერად. აქ ვიქტორმა თავისი სსსამოყონ სმთ და დეკლამაციით მსსწავლებლების უურადლებს მიაქცა: არც ერთი სსდიტრატორო დილა და ქართული წარმოდგენის არ გამართულა ინსტიტუტში, რომელმაც ვიქტორს არ მიაღღოს მისსწავლებლის სმარად ქალის რთლსაც ასრულებდა. ერთსელ ვამ სსსწავლებლის დირექტორის კოლოვაიხს სისთავა, სეს დაგვრთეთ სსწინობი ქალსა ვათამსოთით! — დარექტორამ მიუთო: „რასსწერთა ქალსა, რადესაც შენ თეთით გმუქენის ქალის რთლი და სიღამსსათაც არ ჩამოიყვარდებიო!“

ზსსისთისში შეთოვა ვ. გ. სმარად ქსწრებოდ ქართულ წარმოდგენებს 1883 წ. თატრთა გატრნებულ მისსწავლებლის ზატარა წრეს თბილისის ერთ კურსო სსწლში (კთარა ბგოკასის) დაიწყო წარმოდგენების მართვა, სდაც მსწვეული ათო ვიქტორან. ზაფხულბობით-კი ჟურ ისეც მოაწვეუ; მსურავლე მისსწავლებლის ადებდა ეთველ ქართულ წარმოდგენაში, ქ. თელავს და მისი სსლო-მსსლო სოფლებში. სიერმადანვე გულში გავდიებულამ სსწენისდა-

მი ლტოლვილებამ თავისი გაიტანა და 1885 წ. დაღს სსწენსე შესდგა ფენი. ა. სეპიერიძემ, რომელსაც დიდი თატრის ანტრებრზა ჰქონდა, დასში მიაწვია და აა ეს ოტდა-სეთი წელიწადის სმშობლო სსწენსე მრთობის დაულდაულად — **СРОМНО, ТИХО И НЕ РИСУЯЩИ**, — რუსეთი სომ იტყვიან. რამდენიმე სესობნა ქ. ქუთაისშიც მისსურბობდა. მისი რეპერტური მრავალფეროა. 1892 წელს ზარეკლად შესრულა სეზომან ლიონიძის რთლი „სმშობლო“ — ში; თეთი განსეკნებულამ იღია ზეჟეჟაკემ უდენა ვრტელი წერილი „ზს. „იყვია“ — ში შემდეგა სთათრთთ: „ვიქტორ გამყრელიძე — სეზომან ლიონიძის რთლში,“ რომელმაც ქებით მთახსენია. იმვე წელს ითამაშა გელა („ზატარა კახა“), ამ წარმოდგენას დაესწრეს, სსხათა მორის. ურსოელი სტუმრბა — ინგლისელი **ილივერ უარდრობი** და ა. ი. **სუმბათაშვილი**, რომელიც ასე მოეწონათ მისი თამაში, რომ სსწენ მუშეთთან გაამოართეინეს, რის შემდეგაც უარდრობამ მდღობა გადაუსდა. ვ. გ.-ის მიერ გელას რთლის სუჟეკოსოდ შესრულდებს აგრევე მისსსწავლებლა თეთ რუსულ ფურ. „Театръ и Искусство“-ში. სუჟეკოსო რთლებანს გელალებს აგრევე: ოტა ჟობია — „და-მის“, სსხათა ზეას — „დღობა“, ელავს — „ებრავლება“, ოსიან — „ცხოვრების გარეშე“, დესურალია — „ზარი-სული ბაბა“, ზემო, ზეტო — „რამბარელი“, გოჟუა — „რაც განსაყსა — ელდარ სსხე“, ვანი ფანტასიულია — „სსხეშა“ და სს.

ქართული თეატრი

ვლ. ალიქსი. მესხიშვილის ბენფენისი

„შვი ბერი“, ტოლსტოის-მიერ ჩებოვის მოთბრობიდან ვადმოკეთებული დრამა — ხელოვნური ნაწარმოებია. მართალია, ვადაკეთებულ ნაწარმოებს სშირად აღარ რჩება ის სული და აზრი, რომელიც ავტორის პირვანდელ ნაწარმოებში ღრმად ჩაქსოვილია, მაგრამ წარსულ კვირის წარმოდგენილ დრამას „შავს ბერს“ ამ მზრივ ბევრი წუნი არ დავდებამ. ტრამები სკამოდ შემუშავებულნი და დამთავრებულნი არიან: ერთის მზრივ სღვას ივეგო პესოკო — ჩვეულებრივი კაცი, სსშულო ადამიანი, რომლის არსებობს წვრილმანი, მეშხანური მისწრაფებანი ასულდგმულბს... ის ცხოვრობს, არსებობს, ქალიშვილს ტანის უღლის, შესტრფის; მსსზე ზრუნავს და მის სსქმროდ წარმოდგენილი

ჰყავს კაცი, რომელიც მისივე მსგავსად ჭკვიანი, ჯან-სალი და ჩვეულებრივი იქნება. არა ნაკლებ ქალიშვილისა უყვარს თავისი ბაღიც, რომელიც კარგს შემოსავალს იძლევა. ქალიშვილი და ბაღი, ბაღი და ქალიშვილი,—აი საზრუნავი საგანი, რომელზედაც დამოკიდებულია მისი ამ ქვეყნიური სიამოვნება.

სულ სხვაა ანდრე კოვრინი, რომელიც, ტანის ცოლად ირთავს და პესოცკის მყუდრო, მოდუნებულ ცხოვრებას შეუბრალებლად არღვევს. კოვრინს პესოცკის ოჯახთან საერთო მხოლოდ ნათესაური კავშირი აქვს. ის არა ჩვეულებრივი ადამიანი და მსწავლელია, რომლის მაღალი აზრი და ფართო ბუნება ჩვეულებრივი ადამიანს პესოცკისა და ტანისათვის გაუგებარია, მიუწოდომელი და ღირსი სიმულვილისა, საქვეყნოდ დაგმობისა.

კოვრინი ხანგრძლივმა მუშაობამ, რომლის დროსაც ის უმაღლესს, საკაცობრიო ქეშპირიტებასა და წარუშლელს უკვდავებას ეძებდა, ერთიან მოღალა, მისასუსტა და მისი უდიდესი სულის-კვეთება ჩვეულებრივ ადამიანისთვის მხოლოდ მისხარად ასადგები გახდა. მას აღარა ჰყავს ცალი, რომ „ფიჭირი ანდოს, გრძნობა გაუზიაროს“ და ამიტომ იგი თავის სულიერ ტრაგედიასა და წყველ საკაცობრიო კითხვებზე მხოლოდ თავის თავს ესაუბრება. უკვლევს ვსთქვით, კოვრინის დაავადმყოფებულმა გონების წარმოდგენამ „შავი ბერი“ შექმნა, რომელიც თვით კოვრინია, მისი მეორე სულიერი არსება. ამიტომ, ჩვენის აზრით, მეოთხე მოქმედებაში, როდესაც კოვრინი სულს განუტევეს, აჩრდილის კვლავ გამოჩენა მეტია, რადგან ამ დროსა ფსიხოლოგურის დრამაა რაღაც სიმბოლური ეფექტი ეღება.

მობენევის ელ. აღ.-მესხიშვილი სრული განხორციელება იყო კოვრინისა. სამწუხარაა მხოლოდ, რომ ამ ქართული სცენი დამამშვენებელმა როლი თითქმის არც ერთხელ არ იცის.

ი. ივანიძე მშვენიერი იყო ივგორ პესოცკის როლში, რომელიც თავიდან ბოლომდე სრულის მოფიჭრებით ჩაატარა. აქვე უნდა აღვნიშნოთ, რომ ამ მსახიობმა როლი მუდამ კარგად იცის ხოლმე, თუმცა ტიპების გაპროვინებაში ყოველთვის ვერ ეხედავთ, რომ მას ემუშავნოს.

კარგი იყო აგრედვე მ. მდივანი ტანისა როლში და გ. იშნელი აჩრდილში. დანარჩენთ როლები არ გაუფუჭებიათ.

ქართული თარგმანი პიესისა, რომელიც ლ. მესხიშვილს ეკუთვნის, შესამჩნევად მძიკოკლებს.

თეატრში დიდძალი საზოგადოება იყო და მხურვალედაც მიიღო საყვარელი მობენევისი.
Ro-Ben.

ქ. მესხის ბენევისი. დღეს, პარასკევს, 26 თებერვალს, ჩვენის სცენის დამსახურებული მსახიობის ქ. მესხის საბენევისოდ წარმოდგენილი იქნება ორი ახალი პიესა — „სლხის საკეკო“ გერცილისა და „სიკვდილი ნაზოლეონისა“, ორივე გრ. აბაკელიას-მიერ ნათარგმნი. „სიკვდილი ნაზოლეონისა“ ჩვენის ქურნალის ამავე ნომერში, დაბეჭდილი.

იმედი უნდა ექონიოთ, ქართველი საზოგადოება ამ წარმოდგენას არ გამოსტოვებს და დაესწრება, მით უმეტეს, რომ მობენევისე ნაპოლეონისა როლს შეუდარებლად ასრულებს ხოლმე.

ი. ივანიძისა და ნ. გვარამის ბენევისი.

მეორე წარმოდგენა დანიშნულია ხვალ—27 თებერვ. შაბათ საღამოს ახალგაზრდა მსახიობთა ი. ივანიძისა და ნ. გვარამის საბენევისოდ. წარმოდგენენ ლ. ანდრევის პიესას „დღეს ჩვენა ცხოვრებისა“. ყოველი მსახიობი, და ნამეტნავად ქართველი მსახიობი, ბენევისი ელის ზნეობრივ და ნივთიერ კმაყოფილების მისაღებად. ქართული თეატრის მოყვარული საზოგადოების ვალია, როგორის ხალისითაც დაესწრება ამ საბენევისო წარმოდგენას და ახალგაზრდა სცენის მუშაკთმით გაუორკეცებს სცენაზე მოღვაწეობის ხალისს.

უკანასკნელი—გამოსახთხოვარი წარმოდგენას

გაიმართება კვირა საღამოს 28 თებერვ. წარმოდგენილი იქნება ა. ი. სუმბათაშვილის ცნობილი პიესა „ლალიტი“. ეს წარმოდგენა, სხვათა შორის, იმიითა საყურადღებო, რომ სულემან-ხანის როლს შესრულებს ელ.

აღ.-მესხიშვილი, რომელიც ერთი უკეთესი შემსრულებელთაგანია ამ როლისა. ამ წარმოდგენით დასრულდება ამა 1909—1910 წ. სეზონი.

მემზობელთა სყენა

თათრული წარმოდგენა

ორშაბათს, 22 თებერ., ქართულ თეატრში თათრული სყენის მოყვარულებმა წარმოდგინეს **შილოერის „ყაჩაღები“**. ამალიას როლის ასრულებდა რუსი მსახიობი ქალი შატნოვისა, ფრანც მორიხისა—კაზარდინსკი, თათრული სყენის მოყვარული. წარმოდგენამ, რასაკვირველია, ვერ ჩაიარა ისე, როგორც სასურველი იყო, მაგრამ ფრიად სასიამოვნოა, რომ ჩვენ მუზობელ თათრებშიაც იღვიფებს სასყენო ხელოვნებისადმი ტრფიალი და ისეთ ავტორებსაც კი აცნობენ თათართა საზოგადოებას, როგორც შექპირი, შილოერი და სხ. წარმოდგენას საზოგადოება შედარებით ნაკლები დაესწრო, უმეტესად მდბიო ხალხი და მოსწავლე ახალგაზრდობა. იყენენ თათრის ქალებიც, უჩადროდ, მოურიდებლად.

ამ სეზონში ეს მესხეთე თუ მეექვსე წარმოდგენა გამართეს თათრის სყენის მოყვარულებმა, ხალხი თანაგრძნობით ესწრობა წარმოდგენებს და პისას გულდასმით ისმენს.

როგორც შევიტყუთ, სყენის მოყვარულთა ერთ ჯგუფს წესდება შეუდგენია და წარუდგენია კიდევ დასამტკიცებლად, სადაც ჯერ არს.

სათეატრო ამაგვი

მსახიობ-ქალთა მიცინი ბერლინიში

მოსკოვის გაზეთ „უტრო როსის“ ამა 18 თებერ. ნომერში მოთავსებულია შემდეგი დეპეშა ბერლინიდან, 17 თებერვლის თარიღით: „ფილარმონიის დიდს დარბაზში წუხელის მოხდა დიდებული მიტინგი მთელის გერმანიის მსახიობ-ქალთა. მსჯელობა ჰქონდათ თეატრის მოღვაწე ქალთა სოციალურ და ეკონომიურ მდგომარეობაზე. მრავალმა მსახიობ-ქალმა აღნიშნა ის სამწუხარო და უღირსი მდგომარეობა, რომელშიაც იმყოფებიან სყენის მუშაკი ქალები: ორატორმა ქალებმა მკაცრად გაჰკიცხეს თეატრის პატრონ-ანტრეპრენიორები და საზოგადოება (ПУБЛИКА), რომელნიც დანაშაუვ არიან იმაში, რომ საზოგადოდ თეატრში გამეფებულია მეძავობა (პროსტიტუცია) და სყენაზედაც გაზს იკაფავენ მეძავი ქალები, როგორც

მსახიობნი. მიტინგმა შეიმუშავა რეზოლიუცია და მოითხოვა, რომ მთავრობამ საქირო დონისძიება მიიღოს. გამოსცეს კანონი, რომელიც ასე თუ ისე მოაწესრიგებს მსახიობ ქალთა და თეატრის პატრონ-ანტრეპრენიორთა ურთიერთობას, რაიცა მსახიობ ქალთ საშუალებას მისცემს ღირსეულად ატარონ შესაფერა სახელი პატიოსან დედაკაცისა და ფაქიზ-სათუთ ზნეობიანის დედისა. მთელი ბერლინის პრესის ყურადღება ამ მიტინგმა მიიქცია.“

SS თ. ი. შალიაპინი საზღვარგარეთიდან დაბრუნდება თუ არა მოსკოვს, ზაფხულს თავის მამულში დასვენებს და ხანდინან ვოლგაზე იმოგზაურებს, რისთვისაც საზღვარგარედ საკუთარ ორთქლშიძირავ ნავს იქნის.

SS საოპერეტო პრემიერთა ჯამაგირები „ერმიტაჟი“-ს თეატრის რეჟისორის ბრიანსკის სიტყვით: გიალცევა თეთო გამოსვლაში იღებს 2,000—2,200 მ. შევალთვისა და თამარა—350 მ. თეთოთული. პანტკოვსკი—300 მ. პოლინსკი და ბრიანსკი—1,500 მ. თეთოთული თვეში. მონახოვი—1,000 მ. მიხაილოვი—1.100 მ. კოშევსკი—800 მ. მდგომარე სეზონში ჯამაგირები ყველას თითქმის 25% შეუძლია.

SS კომისარტრეცკისა და ეპისკოპოსი გერმოგენი. სარატოვიდან გაზეთებს ატყობინებენ: აქ მოინდომეს პანაშვიდის გადახდა კომისარტრეცკაიას სულის მოსახსენებლად, მაგრამ ეპ. გერმოგენმა სამდღეოლოებას აუკრძალა. ეპ. გერმოგენი ტაშკენტის ადგილობრივ ადმინისტრაციას შეეკითხა, კ. ან მართმადიდებელი იყო თუ არა და უკანასკნელად როდის უხიარაო?

SS ეპისკოპოსი გერმოგენის მუქარა. „რეჩის“ სიტყვით, სარატოვის ეპ. გერმოგენმა ცკვლისაში სიტყვა წარმოსთქვა და წყველა-კრულით მოიხსენია „გარყენილი, უმსგავსი და ურწმუნო ინტელიგენცია“. დამსწრეთ ურჩია, თეატრში ნუ დაიარებთ, თორემ „დამნაშაუვებს“ წყველა-კრულვას მიეცეთ და ეკლესიიდან გადაღვნიო.

SS ბერი—თეატრის წინააღმდეგა „ც. ვ.“ გადმოგვემს შემდეგს: „გამოჩნდა ვინმე ბერი, რომელსაც აზრად მოსვლია თეატრის ალაგევა და გაუქმებაც კი. ეს ვახლავთ ვინმე ილიოდორი; იგი მოუწოდებს რუსეთის მტხოვრებთ: „ქეშარიტ რუსნო! ალაკართ ხელი უშმინდებრებისა და ყოვლად გათახსირების წინააღმდეგ, რომელსაც ბინად გაუხდია თეატრი.“ ალბათ დამდგარა დრო, რომ ადამ და ევა ახლად განდღეიან და ქვეყანა ისევ თავიდან დაიწყება.

SS დრამატულ ნაწარმოებათ სივარტე. 1 თებერვალს უკანასკნელად შეიკრება კომისია, რომელსაც უნდა ამოერჩია ბიესა ა. ნ. ისტრატსკის სახელობის პრემიით დასაჯილოებლდ. კომისიამ ვარჩია 101 პიესა

და არც ერთი მათგანი არ აღმოჩნდა ღირსი აღნიშნულ ბედნიერებისა. კომისიაში იყვნენ: ლ. ნ. ანდრეევი, ე. ვ. რიშკოვი, გენდრიჩი, მირანოვი, აპოლონსკი და სხვანი. ამბობენ, ეს კომისია 1910 წ. დამლევს კიდევ შეიკრიბება ახალი პიესების განსახილველად.

◆ ვახუშტის სიტყვით კ. ა. მარჯანიშვილი რეჟისორად მიუწვევიათ მოსკოვის საზმატკრო თეატრში, ხოლო „გოლოს მოსკვა“ ჩხავის თურმე, ეგ მხოლოდ იმიტომაო, რომ რეჟისორობა ისწავლოსო, რეჟისორად კი არ მოუწვევიათო.

◆ ლობანის თეატრში რეპერტოის დროს თავი მოკლა მსახიობმა ტრეპიანმა.

◆ მზრუნველს განკარგულება. ქალაქ კიევის სასწავლებელთა მზრუნველს მოწაფეებისათვის აუკრძალავს იუშკევიჩის „კომედია ბრაკა“-ზე დასწრება.

◆ ლევ. მეტრეველს დაუშვარება ახალი დრამატული თხზულება „ლანდია“.

◆ კ. ანდრონიკაშვილს დაუწერია ახალი თრეპიანული ზეუსი „ამირანი“.

◆ გ. ვ. გედევანოვის 25 წ. სასცენო მოღვაწეობის იუბილე გაიმართება 2 მისს.

◆ ახალი დრამატული საზოგადოება. პაქიში აარსებენ დრამატულ საზოგადოებას, რომელადც დრო და დრო გამართავს წარმოდგენებს ქართულ და სომხურ ენაზე. ამ საქმის შესახებ უკვე ითაობარეს. საზოგადოებას ბლამად თანამგრძობა ეუბნენ უხსნა.

◆ ქ. შორში აშენებენ თეატრს.

◆ კომისარტევსკაია დაკრძალულ იქმნა ზუტეროვსკაი დაქსნანდრე-ნეკუელის დაფარვაში. წარმოითქვა სიტყვებიც: სხვათა შორის სიტყვა წარმოსთქვა დავიდოვმა, იავორსკაიამ, სხ. სთათ. წევრმა გუშკოვმა სტუდენტმა და სხ.

უცხოეთის თეატრი
იდმონდ როსტონის ახალი პიესა
Chante Cler-
(„სინათლის მოაქუნა მამალა“)

როგორც ებრაელები თავიანთ მესიას ელოდებიან, ისევე ფრანგები და მეტადრე პარიზელები მოუთმენლად ელოდენ ზემოხსენებულ პიესის დადგმას და ისიც იმ დროს, როდესაც მდ. სენამ მთელი პარიზი და მისი მიდამოები წალეკა, როითაც დიდი ზარალი მიყენა პარიზს. აი სწორედ ამ დროს დასდგეს Cyrano de Bergerac-ის ავტორის ახალი პიესა.

ამ პიესის დადგინების მიზეზი მრავალია დაახლოებით შვიდი წელიწადი ელოდა პარიზი ამ პიესის წარმოდგენას და საფრანგეთის გამოჩენილი არტისტი კოკლენი უფროსი ისევ ვარდაიცვალა, რომ ვერ მოესწრო მამლის რო-

ლის შესრულებას. და ამა, ამ ახლო წარსულში ითამაშეს ეს პიესა პარიზის გამოჩენილმა არტისტებმა La Porte Saint Martin თეატრში, რომელიც სასე იყო არისტოკრატით, ბურჟუაზიითა და, საზოგადოდ, რჩეულ კლასითა და მწიგნობარ-მხატვართა წარმომადგენლებით. წარმოდგენილია ის გარემოება, რომ პირველმა წარმოდგენამ 78,000 ფრანკი ნაღდი მოგება მისცა ანტიტეატრიორს.

პარიზის ვახუშტები, საიდანაც ჩვენ ვსარგებლობთ ამ წერილის შესადგენად, ორ ბანაკად გაიყვნენ გამოჩენენ როსტონისტი და მისი წინააღმდეგნი.

პირველნი უსდგებიან უფრო კონსერვატორულ ელემენტებისაგან, რომელთაც მოსწონთ როსტონის ახალი პიესა, მეტადრე იმიტომ, რომ იგი ძლიერის სიმბოლიზმითაა გამსჭვალული.

მეორე ნაწილი-კი უკიდურეს კრიტიკას უყუთებს ამ პიესას. აი რას ამბობს მემარცხენე ჟორჟის ორგანო „L'Humanite“: „არავის შეუძლიან ფორთოხალები ხელში ისე ოსტატურად ათამაშოს, როგორც როსტონი თამაშობს სიტყვებით. ყველა ეს თვალთმაქცობაა, ფანტაზია, ეს უფრო ვირტოულობაა, ვიდრე ლიტერატურა. ამ პიესაში სიმბოლიზმის ნახვა უნდოდათ, მაგრამ ეს სიტყვა და, როსტონს რომ მოენდომებინა უკეთესის არჩევა შეეძლოა.“

ფრანგული ფეხველეს ვახუთი „Tempt“-ი კი იძიებს: „გულწრფელად ვლიარბებ, რომ თეატრიდან მე ცოტად აღშფოთებული გამოველი, რადგანაც ერთ მხრივ ჩემზე დიდი გავლენა იქონია პიესის უდიდესმა და ლამაზმა ზოგიერთა აღდგენმა და მეორე მხრით-კი სულდაცემულად ვიგრძენი თავი პიესის ნაკულევენებათა გამო. მეორე დღეს მოვედი და რაც არ მომწონებოდა, — უფრო შემავარდა და შევიყვარე ის, რაც „შემეყარებოდა“. ჩვენ მოვიყვანეთ ამ ორ ვახუთიდან ციტატები, რადგანაც თითოეული მათგანი განსაკუთრებული მიმართულებისაა — კონსერვატიული და სოციალისტური.

ახლა ვნახოთ, რას წარმოადგენს ეს პიესა, რა არის მისი სიუჟეტი. Artemius

მეცდომის გასწორება

გასულ კვირას მე-8-ე №-ში, ლევ. მეტრეველის წერილში „ერთი გულიდან ამონათქვამი“ შემდეგი კორექტორული შეცდომებია: გვერ. 6, პირველ სვეტ-ში ზევ. ქვედან: 9 სტრ. „ქვეყნის ნათლად“, უნდა იყოს: ქვეყნის პატრონად... ქვედ. 18 სტრ. არის — „თვალწინ ღვთაებას“. უნდა იყოს — თავის ღვთაებას. მეორე სვეტ. ზევ. 6 სტრ. დაბეჭდ. „ნათლის მესველი“ უნდა იყოს: „მადლის მესველი“.

რედაქ.-გამომცემელი იოსებ იმედაშვილი

მიიღება განცხადებანი უფრნალში დასაბეჭდათ

დროება ყოველდღიური სალიტერატურო გაზეთი, კვირეული დამატებით. წლიური ფასი 8 მ. და 50 კ. ნახევარი წლით 4 მ. 80 კ. ერთი თვით 80 კ., ცალკე № 5 კ., დამატებით 7 კაბ. ხელის მოწერა მიიღება თბილისში „დროების“ კანტორაში და ქ. შ. წ.-კ. გამავრ. სახ. წიგნის მაღაზიაში ი. ავალიშვილთან; ქუთაისში: ის. კვიციანიძესთან, ხონში: გ. მეტეხესთან, გორში: ს. შველიძესთან, ქიათურაში: ს. ტარუაშვილთან. ფული გამოიგზავნოს თიფლის, რედ. „დროება“, П. С. Агладзе. რედაქ.-გამომცემელი **ი. ს. აბლაძე**.

ახალი სსივი ყოველ-დღიური სალიტერატურო და სალიტერატურო გაზეთი. წლიურად 7 მ., ნახევარი წლით 4 მ. საზღვარ-გარედ 14 მ. ნახევარ წლით 7 მ. სამი თვით თბილისში 2 მ. 20 კ., თბილის გარედ 2 მ. 50 კ. ერთი თვით 80 კ., თბილის გარედ 90 კ. აღრესი: რუსის ქ., № 3, ზემო სარიული. თიფლის ტიპ. „შრომა“ კალ. კონ. ცუღაძე.

НОВАЯ РЪЧЬ ежедневная общественно - политическая и лигатурная газета; подписная плата для городских на годъ 7 р. на полгода 4 р. для иногородских 8 " 5 " помѣсячно 75 к. адресъ: Тифлисъ, Дворцовая д. Груз. Дворян. ред. газ. „Новая Рѣчь“. Редакт.-Издат. П. А. Готуа.

1910 წ. **ბაზმდის სურათებიანი უფრნალი**

წლიურად 5 მ. ნახ. წლით 3 მ. ცალკე ნომერი 10 კ. ხელის მოწერა მიიღ. რე. სახ. კანტ., ი. იმედაშვილთან. ფოსტის აღრეს: თიფლის, რედ. „Театри და Цховреба“ იოს. ზახ. იმედაშვილი.

Продолжается подписка на 1910 года на **„ТЕАТРЪ И ИСКУССТВО“** 14 годъ изданія. Подписная цѣна на годъ 7 рублей. Главная контора—СПБ., Вознесенскій, 4. Тел. 16-69. Для телеграммъ: Петербургъ. Театръ Искусство. Допускается расрочка 3 р. при подпискѣ, 2 р.—къ 1 апрѣля и 2 р. къ 1 июня. За границу—10 р. Отдѣльное ЛММ по 20 коп. Ред. **О. Р. ВУГЕЛЬ**. Изд. **З. В. ТИМОФѢВА** (Холмская).

КНИЖНЫЙ МАГАЗИНЪ „НОВАЯ РѢЧЬ“ И. Д. Кикнадзе. Въ магазинѣ имѣются всѣ вновь выходящія книги. Магазинъ принимаетъ на себя составленіе всевозможныхъ библиотекъ: нѣбличныхъ, общественныхъ, фабричныхъ, школьных дѣтскихъ и т. д. Иногородныя требованія исполняются въ двухъ дневный срокъ. Тифлисъ, Головинскій пр. д. Мирзоева № 22.

6-й годъ изданія **„НОВАЯ НИВА“** Единст. общед. журналъ, открыта подписка на 1910 годъ; подписчики получаютъ: 52 №№ журнала, 52 книги, 52 приложенія, а именно: 12 книгъ «новости литературы»; 12 книгъ полнаго собранія сочиненій П. С. Тургенева. 12 книгъ «Избранныя произведенія» Некрасова, Надсона, Пушкина, Лермонтова, гр. Л. Толстого, гр. А. Толстова. 12 книгъ: «всемірная библиотечка»; 4 книги самоучители: нѣмецкаго и французскаго языка, самоучитель борьбы и фехтованія, самоучиль танцевъ и музыки. 52 фотогравюры роскошный альбомъ въ золотомъ переплетѣ, послѣдней парижской выставки «салонъ» исполненный по спеціальному заказу редакціи въ Лейпцигѣ. Календарь на 1910 годъ исполненный въ краскахъ. Подписная цѣна на журналъ со всѣми приложеніями 5 р. съ доставкой и пересылкой по всѣмъ городамъ 6 р. за границу 9 р. допускается расрочка. Подписка принимается въ редакціи «НОВАЯ НИВА» СПБ., Невскій 76. Издатель-редакторъ П. А. КУРИЛОВЪ.

Отдѣленіе скоропечат. „Прогрессъ“ Дворцовая ул., домъ груз. Дворянства.